

sia, uskontoja ja etnisiä taustoja edustavat yksilöt elävät yhdessä sopuisasti. Muilla poliittisilla vaikuttajilla, etenkin nykyisellä presidentillä Klausilla, on ollut varsin erilainen näkemys toimivasta yhteiskunnasta. Maan kehityksessä on Havelin visioita vahvemmin näkynyt usko markkinatalouteen ja huomattavasti heikompi kansalaisyhteiskunta kuin mitä Havel olisi toivonut.

Havelin presidenttikautta arvioivassa kritiikissä kaikuu väistämättä tietty jälkiviisaus. Kukaan ei tuolloin tiennyt, kuinka maata johdetaan demokratian periaattein. Havelin osallistuminen historian kehitykseen sen eri

vaiheissa – ja niihin kuuluneet onnistumiset ja epäonnistumiset – voi olla terveellistäkin. Havelin saavutuksiin kuuluu myös hänen kirjallinen tuotantonsa, kymmenet näytelmät, runokokoelmat ja esseet, jotka pitävät hänen ajatuksiaan elossa tulevaisuudessa. Hänen esimerkkinsä osoittaa, ettei kansakunta jakaannu yksinomaan hyviin ja pahoihin, roistoihin ja sankareihin. Havel itse piti tarinaansa esimerkinä elämän värikkydestä: ”se, että niin rauhallisen miehen kuin minun polkuni on ollut näin seikkailuntäyteinen, kertoo siitä, että elämä on hämmästyttävä ihme”.

Riikka Nisonen

CLARIN ja venäjänkieliset korpuksset

Helsingin yliopiston nykykielten laitoksella pidettiin 8.12.2011 työpaja, jonka teemana oli yhteistyömahdollisuudet CLARINin (*Common Language Resources and Technology Infrastructure*) ja venäjän kielen korpuksien luomiseen ja kehittämiseen liittyvien venäläisten projektien välillä.

Työpajan avasi nykykielten laitoksen johtaja Arto Mustajoki. Hän kertoi CLARINin ja venäläisten korpusprojektien yhteistyön hyödyistä sekä laitoksen tämänhetkisistä venäjän kielen korpusprojekteista. Mustajoki muistutti esimerkiksi HANCO-oppimiskorpuksesta (www.ling.helsinki.fi/projects/hanco), joka oli yksi ensimmäisistä tämän alueen projekteista, ja kertoi myös nykykielten laitoksen artikkelikoelmasta *Instrumentarii ruskiki: korpusnyje podhody* (www.helsinki.fi/slavicahelsingiensia/preview/sh34/pdf/index.htm).

Steven Krauer, CLARIN-projektin (www.clarin.eu) koordinaattori Utrechtiin yliopistosta valaisi konsortion peruseriaatteita ja tulevaisuudennäkymiä keskittyen erityisesti sen

epäkaupalliseen luonteeseen ja tieteelliseen suuntautumiseen. Konsortion päätavoitteena on tietokonekielitieteilijöiden yhdistäminen sekä eurooppalaisen kielitietopankin (korpuksset, tietokoneohjelmat jne.) luominen. Euroopan unionin tasolla tehtävä on jo suoritettu; seuraava askel on yhteistyö lähimpien naapurien, myös Venäjän, kanssa.

Toinen konsortion edustaja, Krister Lindén, FIN-CLARINin johtaja Helsingin yliopistosta, kertoi tarkemmin CLARINin toiminnasta Suomessa. Suomalaisella tietokonekielitieteellä on pitkä perinne ja laajamittaisia tuloksia, esimerkiksi TWOL, eli morfologinen jäsennin, joka on toteutettu myös venäjän kielelle (RUSTWOL). Tästäkin syystä suomalaisten ja venäläisten tutkijoiden osallistuminen CLARIN-seminaariin oli ratkaisevaa.

Venäläisen korpuskielitieteen edustajista ensimmäisenä esiintyivät Olga Ljaševskaja ja Svetlana Savtšuk Moskovasta. He kertoivat Venäjän kansalliskorpuksen uusista mahdollisuuksista. Korpus kehittyi niin leveys- kuin

syvyyssuuntaankin. Suullisen, murteellisen, aksenttisen korpuksen koko on kasvanut merkittävästi, ja historiallinen korpus on tekeillä (1700–1800-lukujen tekstejä). Lähisuunnitelmissa on kaksikielisten lasten korpuksen luominen, johon tulee sisällyttämään materiaaleja Suomesta ja USA:sta. Korpuksen osoite on www.ruscorpora.ru.

Tatjana Šerstinova ja Svetlana Stepanova Pietarista kertoivat *Odin retševoi den* (Yksi puhekielinen päivä) -projektista. Projektin perusideana tallentaa kaikki venäjänkielisen henkilön ja hänen keskustelukumppaniensa yhden päivän aikana tuottama puhe. Tämä tehdään rintaan kiinnitetyn äänitallentimen avulla. Valitettavasti tällä hetkellä materiaali ei ole ulkopuolisten saatavilla, mutta lähitulevaisuudessa asia muuttuu. Osa materiaalista on luovutettu Helsingin yliopistolle.

Andrei Kibrik Moskovasta esitteli neljä multimodaalista venäjän kielen korpusta: *Rasskazy o snovidenijah* (Kertomuksia unista), *Rasskazy sibirjakov o žizni* (Siperialaisten kertomuksia elämästä), *Vesjolyje istorii iz žizni* (Hauskoja tarinoita elämästä) ja kertomuksia kuuluisan *Pears stories* -elokuvan pohjalta. Korpuksset sisältävät hyvin yksityiskohtaista äänensävyllystä ja tauollista materiaalia sekä jaoteltua yksinkertaisiin *diskursiivisiin* käytäntöihin. Viimeinen korpus, kertomuksia päärynöistä, sisältää myös videomateriaalia. Osa korpuksista löytyy Internetistä väliaikaisesta osoitteesta <http://www.mib431.ru/corpus>.

Serge Sharoff kertoi Leedsin yliopistossa kehitettävästä, korpuksiin perustuvasta automaattisen morfologisen koodauksen ohjelmasta ja KELLY-projektista (www.kellyproject.eu), jonka perusteella luodaan uutta oppimateriaalia korpuksien pohjalta. Rakennetaan muun muassa sanalistoja sekä kollokaatiosanakir-

joja. Yksi projektissa tutkituista kielistä on venäjä.

Eduard Klyšinski Moskovasta käsitteli esityksessään hyvin suuren (yli 4 miljardia sanaa) verbien rektiota koskevan korpuksen ongelmia ja tulevaisuudennäkymiä. Näin suurta korpusta voidaan käyttää avuksi monien ongelmien ratkaisemisessa, esim. venäjän kielen rektioiden tutkimuksessa: *brosit kamen/kamnem* ('heitteä kivi/kivellä'). Näitä tuloksia käytetään uuden oppimateriaalin koostamiseen Helsingin yliopiston venäjän kielen oppiaineessa.

Artemi Kotov Moskovasta mainosti venäläistä emotio-

corpusta, joka on kerätty opiskelijoiden koevastauksista sekä asiakkaiden ja työntekijöiden keskusteluista kiinteistötoimistoissa. Korpuksessa on yksityiskohtainen koodaus, muun muassa emotionaalinen koodaus, sekä hakumahdollisuus. Korpukseen voi tutustua osoitteessa <http://www.harpia.ru/rec>.

Aleksandr Smoljanski Moskovasta kertoi Suomessa hyvin tunnetusta Integrum-tietokannasta (www.integrum.com) ja sen käyttömahdollisuuksista kielitieteellisessä tutkimuksessa. Tietokanta sisältää suuren määrän artikkeleita venäläisistä lehdistä,

ja lisäksi myös kaunokirjallisuutta. Tietokannan koko on yli 750 miljoonaa tekstiä.

Loppukeskustelussa kävi ilmi, että venäläisellä korpuskielitie- teellä on merkittäviä resursseja, jotka eivät ole eurooppalaisten kollegojen keskuudessa yleisesti tunnettuja. Yhteisten konferenssien ja seminaarien pitäminen ja yhteisiin projekteihin osallistuminen ovat integraation keskeisiä tehtäviä. Suomalainen osapuoli tarjoaa jälleen ohjausta ja paikan eurooppalais-venäläiselle yhteistyölle.

Vitali Volk ja Mihail Kopotev